
MŰFORDÍTÓI MŰHELY

JUNG KÁROLY MŰFORDÍTÁSAI

A KÉT JAKSICS HITVES PRÓBÁJA

Borban mulat a két Jaksics fivér,
Jaksics Mitár meg fivére, Bogdán,
És amikor már eleget ittak,
Jaksics Bogdán így szóla Mitárhoz:
„Jaksics Mitár, én kedves fivérem,
Míg mi ketten együtt mulatoztunk,
Kastélyinkkal jó anyánk törődött,
Messze földön fényes hírük járta,
Gyakran jöttek vendégek mihozzánk,
Jöttek bizony a szerémi vajdák,
István király jómaga is gyakran;
De mióta, testvér, elbúcsúztunk,
S udvarinkat hitvesinkre bíztuk,
Kastélyinknak fénye elsötétült,
A vendégek, testvér, elmaradtak,
Nem jönnek már a szerémi vajdák,
S jómaga se, a szerb király, István;
Miért van ez így, istenemre kérdem!”
Jaksics Mitár így szóla Bogdánhoz:
„Jaksics Bogdán, én kedves fivérem,
Hú hitvesed tán az oka annak,
Vukoszava, istenemre mondom!”
Bogdán lelke kínok kínját élte,
És Mitárnak halkán odaszóla:
„Jaksics Mitár, és kedves fivérem,
Menjünk, testvér, hitvesink próbálni,

Majd meglátjuk, ki lőn oka ennek,
Kettejük közt rosszban ki az első.”
Amit szóltak, meg is cselekedték,
Odaértek Bogdán kastélyához,
Hitveséhez Bogdán nyomban indult,
Mitár elbújt ablaknak megette,
Hogy jól hallja, ketten amit szólnak.
Jaksics Bogdán szóla hitveséhez:
„Vukoszava, hűséges hitvesem,
Szavam lenne hozzád egyet szólni,
De nem tudom, hallni vón-e kedved!”
Hű hitvese halkán szóla hozzá:
„Jaksics Bogdán, édes uram nékem,
Szóljál, lelkem, mihez kedved vagyon,
Elrontani kedved sose szántam,
Sose szántam, most sem is akarnám.”
Jaksics Bogdán szóla hitveséhez:
„Vukoszava, hitvesek virága,
Fia nőszül budai királynak,
Mitár testvért menyegzőre hívja,
Mitár lovat s fegyvert kér éntőlem,
Azonkívül számos török gúnyát,
De még kéri a veretes nyerget,
Hát adjam-é, kedves lelkem, néki?”
Hű hitvese válaszola halkán:
„Adjad néki, Jaksics Bogdán, lelkem,
A fivérnek, fegyvert és paripát,
Adjál neki számos török gúnyát,
Azonfölül a veretes nyerget;
Tőlem kapja nyeregtakaródat,
Neked szóttem öreg nagyanyádnál,
De neked is nem szoltam felőle,
Mert még eddig be nem végezhettem,
Most varrtam ki posztaját arannyal;
S nékiadom nyakamról kalárist,
Az egyiket számos aranypénzből,
A másikat csupa igazgyűngyből,
Belefonom lova sörényébe,
Hadd emelje a királyi pompát.”
Mitár hallja ablaknak megette,
Ahogy szóla szép sógorasszonya,

Könnye csorran gyönyörűségében,
Aztán mentek az ő kastélyához.
Bogdán hallgat ablaknak megette,
Mi lesz Mitár nejének mondandó;
Hitveséhez Mitár nyomban indul,
S így szóla hozzá szerelemben:
„Ó, Milica, nekem hitvestársam,
Szavam lenne hozzád egyet szólnom,
De nem tudom, vón-e kedved hallni!”
Hú hitvese halkán szóla hozzá:
„Szóljál, lelkem, mihez kedved vagyon.”
Jaksics Mitár szóla hitveséhez:
„Ó, Milica, nekem hitvestársam,
Fia nősül budai királynak,
Bogdán testvért hívja menyegzőre;
Bogdán lovat s fegyvert kér éntőlem,
Azonkívül számos török gúnyát,
De még kéri a veretes nyeret;
Hát adjam-é, lelkem, hitvestársam?”
Am így szóla rá Milica asszony:
„Honnan lovat? Ordasok széttépték!
Honnan fegyvert? Török elorozta!
Honnan gúnyát? Nyoma sincsen néki!”
Ahogy Mitár mindezt meghallotta,
Fejér nyakát kapta asszonyának,
Ahogy könnyen torkát szorította,
Két szemei gödrükből kibuktak;
Odaugrott Jaksics Bogdán menten,
Kezét fogta jó Jaksics Mitárnak;
„Ne tedd, Mitár, hogyha istent ismersz!
Nézzed inkább sólyomfiacskáid:
Te magadnak hübb hitvest találhatsz,
Fiaidnak anyát bizony mégse;
Ne vérezd be jobb kezed hiába,
Mi meg immár egymástól elválunk!”

JANKOVICS SZTOJÁN RABSÁGA

Midőn Kotárt török leigázta,
S elpusztítá a Jankovics-házat,
Rabul ejté Szmiljanics Iliját,
Rabul ejté Jankovics Sztojánt is.
Gyászban maradt neje Ilijának,
Ifjú hitves, kéthetes feleség;
Meg Sztojánnak ifjabb felesége,
Hitvessége egyhetes korában.
Török vitte Sztambol városába,
A két rabot, császárnak elébe,
Letöltöttek kilenc esztendőket,
Tizedikből meg hét hónap eltelt,
Törökké lett a két fogoly ottan,
Császár adta fényes palotákban.
Ám így szóla Szmiljanics Ilija:
„Hej, jó Sztoján, én kedves fivérem,
Holnap péntek, török védszentünnep,
Sétálni megy a nagy török császár,
Felesége török nőekkel szintén.
Hanem lopd el a kincstárnak kulcsát,
Én elhozom az istálló kulcsát,
Tenger kincset ragadjunk magunkhoz,
Ezenfölül két jó paripákat,
És inaljunk földjére Kotárnak,
Hogy lássuk az elhagyott háznépet,
Csókot adjunk csókra epedőknek.”
A két fivér hallgatott egymásra,
Péntek virradt, török védszentünnep,
Sétálni ment a nagy török császár,
Felesége török nőekkel szintén;
Kincstár kulcsát Sztoján elemelte,
Ilija meg az istálló kulcsát,
Tenger kincset ragadtak magukhoz,
Azonfölül két jó paripákat,
S elindultak földjére Kotárnak.
Midőn érnek Kotár közelébe,
Meggzólala Jankovics Sztoján is:
„Hej, Ilija, én kedves fivérem,
Menj iziben fényes palotádba,

Én meg megyek szőlőskertjeimbe,
Kit ültettem magam keze által,
Saját munkám eredményét látnom:
Ki kötözi, metszi-e akárki,
Kinek vón-e kezében a birtok.”
Ilija ment haza, palotába,
Sztoján indult szőlőskertjeibe.
Hanem Sztoján ott találta anyját,
Ott találta szőlőskertjeiben;
Hajavágta, öreg édesanyját,
Haját vágta, szöllejét kötözte,
Könnyűivel tőkét öntözte,
És magában így beszélt fiával:
„Jaj, Sztojánom, édes aranyalmám!
Anyád hagyott szinte feledésben,
Menyem, bizony, feledni nem tudom,
Jéla menyem, viseletlen ékszer!”
Odaköszönt Jankovics Sztoján is:
„Úr segéljen, öreg édesanyám,
Hát tenéked nincs ifjú segítőd,
Ki a szőlőt helyetted csinálná,
Hanem magad, öregem, botorkálsz?”
Öreg anyja így felelt rá néki:
„Isten tartson, daliás idegen,
Nincs énnekem fiatal segítőm,
Csak Sztojánom, egyetlen fiacskám,
Az egyetlen török rabul ejté,
Rabul ejté Iliámmal együtt,
Ki Sztojánnak unokafivére.
És itt maradt neje Ilijának,
Ifjú hitves, kéthetes feleség,
Meg Sztojánnak ifjabb felesége,
Hitvessége egyhetes korában.
Az én menyem hitvesek virága,
Várta vissza kilenc esztendőig,
Tizedikből meg még hét hónapig,
Éppen ma fog újra férjhez menni;
Nem is tudtam ránézni szegényre,
Ideszöktem hát szőlőskertembe.”
Midőn Sztoján értette a szókat,
Legott indult fényes palotába,

Ott találta a fényes násznépet;
A násznagyok illendően fogadták,
Lovát s magát szépen vendégelték.
Midőn Sztoján több borra nem vágyott,
Halk beszéddel ily szavakat szóla:
„Testvéreim, fényes nászsereglet,
Szabad itten énekszóval lennem?”
Feleltek rá fényes násznagyurak:
„Szabad bizony, daliás idegen!
Bizony szabad, szabad mért ne lenne?”
Sztoján kezdte, halkán, énekszóval:
„Fészkét rakott dalos fecskemadár,
Kilenc évig rakta egyfolytában,
Ám ma reggel kezdé szertedúlni;
Hozzászállott egy zöldarany sólyom,
Török császár messzi városából,
És nem adja fészkét szertedúlni.”
Fényes násznép ebből mit sem értett,
De értette hitvese Sztojánnak,
Engedélyt kért a vőfély uratól,
Föl is mene hálókamarába,
Szólította szép hűgát Sztojánnak:
„Sógorasszony, én kedves nővérem,
Ím a bátyád, édes uram nékem!”
Midőn hallá szép hűga Sztojánnak,
Letekintett hálókamarából,
Három ízben terített asztalra,
Míg bátyjának arcát meg nem látta;
Ámde midőn a bátyját meglátta,
Megölelte, arcát megcsókolta,
Egymás arcát könnyűik mosdatták,
Az örömtül, egymás látásátul.
Ám így szólt a fényes nászsereglet:
„Jó nagyurunk, halld, Jankovics Sztoján,
Mi lészen most számos kincseinkkel?
Számolatlan kincset idehordtunk,
Hitvesed míg végre eljegyeztük.”
Válaszolta Jankovics Sztoján is:
„Álljatok meg, fényes nászsereglet,
Húgocskámban hogy örömöm leljem,
Semmiség lesz a kincssel törődni,

Semmiség lesz, hisz emberek vagyunk.”
 A hűgában mint örömet lelte,
 Ajándékot hordatott a népnek:
 Kinek üngöt, kinek meg keszkenőt,
 A vőlegénynek meg tulajdon hűgát.
 És elment a fényes nászsereglet.
 Esteledvén, estebéd üdőbe,
 Sírva jött meg jó anyja Sztojánnak,
 Sírva jött meg, hangos panaszszóval,
 Minden szava fiát emlegette:
 „Jaj, Sztojánom, édes aranyalmám!
 Anyád hagyott szinte feledésben,
 Ámde menyem feledni nem tudom,
 Jéla menyem, viseletlen ékszer!
 Ki várja az öreg édesanyát?
 Ki fog eztán nékem élém jönni?
 Ki fogja majd tőlem megkérdezni:
 Elfáradtál, lelkem, édesanyám?
 Amint hallá hitvese Sztojánnak,
 Elébe ment fényes palotából,
 Úgy fogadta, mint anyához illő,
 Kedves szóval így szólott hozzája:
 „Csak ne sírjál, öreg édesanyám!
 Verőfényes nap köszöntött reád,
 Sztoján itt van, jó fiad tenéked!”
 És meglátta öreg édesanyja,
 Sztoján fiát, siratott magzatát,
 Holtan rogyott le az anyaföldre.
 Sztoján anyját szépen eltemette,
 Fejedelmi módon, ahogy illik.

PETÁR FIA BATRICS

Uram Isten, ekkora csodákat!
 Mi visítoz Felső Badnyanában?
 Tán egy tündér, avagy mérgekígyó?
 Tündér lenne: magasabban szállna;
 Kígyó volna: kövek alatt lakna.
 Nem is tündér, se nem mérgekígyó,
 Hanem visít Petár fia Batrics,

Keze között Csorovics Oszmán.
 Oszmánhoz meg testvérszókat szóla:
 „Hej, testvérem, jó Csorovics Oszmán,
 Ne vegyed te fejemet énnékem,
 Adok néked száz fényes dukátot,
 Hét testvérem, hét Petrovics fivér,
 Ad tenéked hét ékköves puskát,
 Hét ángyom meg hét arany nyakláncot,
 Egyik ángyom, Radul neje Cvjéta,
 Nyakláncát meg fülönfüggőjét is,
 Anyámasszony Cuckinya rabnőjét,
 Azonfölül sok számos ruhákat;
 Jó atyám meg, Vucsicsevics Péro,
 Neked adja saját hátslovát,
 Azonfölül száz fényes dukátot!”
 Oszmán tényleg futni hagyta volna,
 Ördög hozta a tupáni Pantát,
 Aki Oszmánt ily szókkal bujtotta:
 „Hej, te török, jó Csorovics Oszmán,
 Ne hagyd futni Petrovics Batricsot:
 Ami számos kincset kínál néked,
 Minden kincset a töröktől vett el;
 Adni akar hét ékköves puskát,
 Mind a hétnek török volt gazdája;
 Adni akar láncot s fülönfüggőt,
 Elrabolja majd a menyeyeket,
 Tőlük veszi el az aranyholmit;
 Hogy kínálja Cuckinya rabnőjét,
 Saját lányom fogja elrabolni,
 S maga helyett adja váltságdíjba;
 Adni akar úri hátslovat,
 Az meg éppen Banyánban született!”
 Ennyit mondott a tupáni Panta,
 Letérdepelt, gyújtotta kanócát,
 Puskájával Batricsot meglőtte,
 Öve fölött, szavát kettévágva:
 Fűbe hullott Petár fia Batrics,
 Oszmán pedig fejét vette néki.
 Szállott a hír Zaljuti falvába,
 Ósz atyjához Petrovics Batricsnak,
 Jaj, hogy felsírt szürke kakukkmadár,

Tél derekán – nem is idejében,
Kis faluban, Zalyuti falvában;
Ámde nem volt szürke kakukkmadár,
De volt inkább Vucsicsevics Péró,
Édesatyja Petrovics Batricsnak:
„Jaj énnékem, kegyelmes Úristen,
Mért hogy nincsen Batricsnak fivére,
Aki érte bosszút állni tudna!”
Vigasztalta jó Petrovics Radul:
„Ne siránkozz, tisztos öreg bátyám!
Türelmezzél Szent Györgynek napjáig,
Míg a hegyen kizöldül az erdő,
A földön meg fű nő, s kivirágzik,
Összejönnek vitézek csapatba,
El is megyünk mindnyájan Banyánba,
Megbosszulom Batrics jó testvérem!”
Nem is tellett túl hosszú üdőbe,
Nem sok kellett Szent Györgynek napjáig,
Míg a hegyen kizöldült az erdő,
A földön meg fű nőtt, s kivirágzott.
Összejöttek Radul jó vitézi,
Elindultak mindnyájan Banyánba,
És Utesznek hegyeihez értek.
Három napig ottan várakoztak,
Gacka várost onnan jól figyelték,
S jött a török, pej lovát megülte.
Meg is látta, fel meg is ismerte,
Senki más ez, de Csorovics Oszmán,
Vitézihez jó Radul így szólott:
„Testvéreim, én kedves vitézim,
Ím közeleg, lám, Csorovics Oszmán!
Feküdjetek zöld fűbe mindnyájan,
Én meg fekszem ösvény közepibe,
Úgy várjuk be a Csorovics Oszmánt;
Ne lőjetekek ékköves puskából,
Ne lőjetekek Csorovics Oszmánra,
Adná isten, hogy szerencsém lenne,
A törököt élve elfoghatnom;
Ha meg élve elfognom nem menne,
Aki éri – nincs kegyelem néki!”
Lefeküdtek zöld fűbe mindnyájan,

Radul feküdt ösvény közepibe,
Oda is ért, lám, Csorovics Oszmán,
Föl is ugrott jó Petrovics Radul,
El is fogta, lám, Csorovics Oszmánt:
Egyik kézzel fogta kötőfékét,
A másikkal a törököt fogta,
Lerántotta zöld fűbe legottan.
Fölugrottak sorban jó vitézi,
A törököt élve el is fogták.
Meg is szólalt most Csorovics Oszmán:
„Hej, testvérem, jó Petrovics Radul,
Ne vegyed te fejemet énnékem,
Adok neked ezerszám dukátot,
Húsz testvérek, húszan Csorovicsok,
Adnak néked húsz ékköves puskát,
Csorovicsok hitvesei sorban,
Mindenik a násfáját elhozza,
Azonfölül mindegyik nyakékét,
Kiket fontak gyüngyből és dukátból;
Adok neked úri hátszlovat,
Kinél szebb nincs büszke Boszniában,
Boszniában, Hercegovinában,
Nyerget rája, ezüsttel kivertet,
Zöld posztóval földig letakarom,
De még előbb hiúzbőrt alája,
Kidíszítve hímzett aranyszállal!”
Radul szívét meg nem gyengítette,
Hanem így szólt Oszmánhoz legottan:
„Halljad, török, te Csorovics Oszmán,
Batrix fivér váltságdíjat ígért,
De nem hagytad futni a szavára,
Hanem inkább fejét vette néki!
Erre kapta övéből gyilokját,
S a töröknek fejét vette véle;
Fejét vette, meg minden fegyverét,
Meg még vitte Oszmán hátszlovát.
Hazamentek épen, egészségben,
S míg elérték kicsiny Montenegrot,
És elérték Zalyuti falvába,
Ott találták Vucsicsevics Pérót;
Kezét tárta, az arcát csókolta,

Kezét Radul, meg köntöse szélét,
S átnyújtotta fejét a töröknek.
Szólott végül Vucsicsevics Péró:
„Boldog vagyok most és mindörökké,
Hogy láthattam földi életemben,
Megbosszulni jó fiam, Batricsot!”
Amint szólott, lelke messze szállott...

A MISÁRI CSATA

Felröppene két fekete holló,
A Misárnak széles mezejéről,
És Szabácsnak fehér városából,
Mindkettőnek csőre szemig véres,
Mindkettőnek lába vérben ázik.
Átröppentek gazdag Macsóságon,
Általúztak Drina habos árján,
És megjárták földit Boszniának,
Majd leszálltak dühös Krajínában,
Az átkozott Vakup városában,
A tornyára Kulin kapitánynak;
Ahogy értek, menten megszólaltak.
Menten jöve hitvese Kulinnak,
Előjöve, és így szóla nékik:
„Hej, ti, hollók, Úrban fivéreim,
Most jöttetek a messzi vidékről,
A Misárnak széles mezejéről,
És Szabácsnak fehér városából?
Láttatok-e nagy török sereget,
Ott, Szabácsnak fehér városánál,
És a hadban török nagyurakat?
Láttatok-e én jó nagyuramat,
A jó vitézt, Kulin kapitányt is,
Aki feje százezer vitéznek,
És aki a császárnak ígérte,
Hogy Szerbia földjét zabolázza,
A harácsot a ráján behajtja,
Karagyorgyét élve rabul ejti,
A császárnak lába elé viszi,

Hogy levágja a szerb nagyurakat,
Akik minden bajnak okozói?
Karagyorgyét császár elé vitte?
Jakov testét karóba húzatta?
Luka bőrét élve lenyúzatta?
Hát a Cincárt tűzben megégette?
Csupics fejét szablyával levágta?
Lovak által Milost széttépette?
Hát Szerbia földjét zabolázta?
Jön-e immár jó Kulin kapitány?
Vitézivel büszke Boszniának?
Jön-e hamar, s hamar ideér-e?
Terel-e tán macsói marhákat?
Vagy vezeti a szép szerb rabnőket,
Szolgálonak nékem ideadná?
Szóljatok hát, Kulin mikor jó már?
Mikor jó meg, mikorra reméljem?”
Ám így szóla két fekete holló:
„Hej, asszonyom, Kulin hú hitvese,
De szeretnénk jó hírt szólni néked,
De nem lehet, csak ahogy megesett.
Most érkezünk a messzi vidékről,
Nagy Szabácsnak fehér városából,
És Misárnak széles mezejéről.
Láttunk, bizony, nagy török sereget,
Nagy Szabácsnak fehér városánál,
És a hadban török nagyurakat.
És ott láttuk a te jó uradat,
A jó vitézt, Kulin kapitányt is,
Ott volt, bizony, maga Karagyorgye,
A Misárnak széles mezejénél,
Vele szerbek, huszadfél ezernyi,
Vele szemben török százezernyi,
Kiknek Kulin volt parancsolójuk.
Arra jártunk, szemünk mindent látott,
Mikor a két had egymásnak rontott,
A Misárnak széles mezejénél,
Emitt szerbek, amott meg törökök,
Török hadnak jó Kulin parancsolt,
Szerbek élén Karagyorgye állott.
A szerb sereg törököt legyőzte,

Ott esett el jó Kulin kapitány,
Fejét vette néki Karagyorgye.
Török pusztult harminczor ezernyi,
Vég elérte török nagyurakat,
Pedig egyik jobb volt, mint a másik,
Bosznia hű fia valamennyi.
Mert nem indult el Kulin kapitány,
Nem is indult, meg sem is érkezik,
Ne reménykedj, utána se kérdezz,
Fiad neveld, jó vitéznek adjad,
Szerbiát nem lehet zabolázni!”

ROMOK, ceruzarajz